

- Sva strateška dokumenta govore u prilog uključivanja mladih, zakon ih prepoznaće, a praksa, na putu do lokalnog nivoa, sve te dobre namere demantuje. Danas imate situaciju da je apsorocija loklanih agrarnih budžeta 50 - 54% i nikom ne pada na pamet da reprogramira mere u skladu sa zakonom, koji je prihvatio integralni pristup, ali se po inerciji izdvaja za primarnu poljoprivrednu proizvodnju. To, kao malo produktivna delatnost, posebno na malim parcelama, s druge strane je visoko radno intenzivna, nije atraktivno mladim ljudima. Tako smo došli u situaciju da sredstava ima, a da ih ne koristimo i fenomen da nam se isti ljudi javljaju za subvencije, zato što ništa nismo uradili da uključimo mlade ljudе.

Ima svetlih primera, kao što je podsticaj za podršku od milion i po dinara mladim poljoprivrednicima do 40 godina Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, ali toga treba da bude mnogo više i mnogo veća sredstva da bi mladi ostali i opstali u zemlji - kaže Dejan Mitić, predsednik Upravnog odbora za lokalni razvoj „Kamenica“, Udruženja koje se brine o razvoju ovog kraja.

Udruženje je od osnivanja dosta učinilo u pravcu preporoda sela, pomoći i podrške mladima iz ruralnih područja, opredeljenih za rad u agrobiznisu. Od osnivanja 2008. realizovali su 66 projekata, a maja 2018., zahvaljujući Zakonu o zadrgama („Sl. glasnik RS“, br. 112/2015., stupio na snagu 01. januara 2016.), i članu 11. u kojem se pominju Socijalne zadruge, „koje obavljaju različite delatnosti radi ostvarenja socijalne, ekonomskе i radne uključenosti, kao i zadovoljenja drugih srodnih potreba pripadnika ugroženih društvenih grupa ili radi zadovoljenja opštih interesa unutar lokalne zajednice...“, Udruženje osniva Prvu poljoprivrednu socijalnu zadrugu u Srbiji. Za razliku od onih bez prefiksa socijalnog, dužne su da najmanje polovicu ostvarene dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima, ulažu u unapređenje i ostvarivanje postavljenih socijalnih ciljeva.

- To konkretno znači da kada je u pitanju profit, od naših proizvoda, kojih je do sada testirano više od 30, ulažemo u obuke mladih ljudi voljnih da prođu kroz naš program. Na taj način oni koriste naše stručne kapacitete, naš pogon i vreme, a mi finansiramo nabavku sirovina, testiranja, ambalažu, i sl. Uz podršku Zadružnog saveza Južne Srbije i finansijsku pomoć Ministarstva omladine i sporta radili smo projekat gde su za obuku mladih poljoprivrednika iskorišćeni tehnički i proizvodni kapaciteti Zadruge. U prethodnom krugu 54 mladih je obučeno, 50 je formalno uključeno u rad zadruge, a do 10 - 15 njih koriste mogućnosti Zadruge, ne računajući one koji su obuku prošli preko projekta. Ali, svi koji prođu našu obuku mogu da računaju da pod određenim, kontrolisanim uslovima, mogu da koriste našu opremu - objašnjava gospodin Mitić.

Pomoć u formiraju PPSZ, čiji je cilj da mlade poljoprivrednike sa juga Srbije, koji se

bave proizvodnjom voća i povrća podstakne da ga uz njihovu pomoć prerade u finalni proizvod i brendiraju, pružili su Nemačka organizacija za saradnju - GIZ i Nemačka nevladina humanitarna organizacija „Help“. To nije čudo s obzirom da iskustva govore, da polovina Evrope funkcioniše kroz formu organizovanja zadruga na socijalnim principima. Pogon je sposobljen za preradu voća i povrća. Za sada se proizvode džem, marmelade, voćni sirupi i matični voćni sokovi, a ista tehnologija bi mogla da iskoristi i za proizvodnju namaza od povrća.

Sok od dve sorte jabuka, Zlatni delišes i Greni smit, pasterizovan i bez šećera, marmalada u tubu od 100g od jabuke, i 110g od jagode, zbog jednostavnosti korišćenja namenjeni pre svega deci školskog uzrasta, top su proizvodi ove zadruge. Sokove plasiraju u nekoliko niških kompanija, tube sa marmaladom uspešno su prošle test publike na raznim sajmovima.

Milica Stojković iz Grdelice, koja na 60 ari ima proizvodnju kultivisane šumske jagode, jedna je od onih koja je dobila kompletну obuku od GLOBAL G.A.P-a pa sve do finalnog proizvoda, sposobljena da sama napravi proizvod u pogonu zadruge, pod kontrolom tehnologa. Od zadruge je sa još tri mlada poljoprivrednika dobila pomoć od 120 hiljada dinara, i nultu seriju proizvoda od 1.000 svog proizvoda. Dali su im kompletno praktično znanje kako da proizvod naprave i teorijsko kako da ga prodaju. Upravo od njihove sposobnosti da prodaju zavisiće da li će sledeće godine ući u punu proizvodnju ili od nje odustati.

Prva poljoprivredna socijalna zadruga sarađuje sa institucijama visokog obrazovanja. Sa studentima i profesorima Fakulteta Primjenjenih nauka u Nišu, smer Savremene tehnologije hrane, preko projekta su organizovali studijsko putovanje obilaska pet zadruga i potom radili na realizaciji konkretnih zadataka, kada su u pitanju pokretanje sušare i ispunjavanje osnovnih uslova. Uspostavljena je odlična saradnja sa Zadružnim savezom Južne Srbije, sa Ministarstvom poljoprivrede i drugih ministarstava.

Po rečima našeg sagovornika, u kraju kakav je jug Srbije nije problem postići vrhunski kvalitet jer je sirovina vrhunska. Potreban je samo vrhunski tehnolog i magija je stvorena.

- Ako bi država realnije pokušala da sagleda devastirana područja u zemlji došlo bi se do zaklučka da su sva ruralna područja u Srbiji manje više devastirana i sumnjam da su sadašnje intervencije i ulaganja u oblast poljoprive dovoljne za preporod sela. Vreme zahteva radikalne mere, jer se mladi sve lakše odlučuju na odlazak. Mišljenja sam da svaki mlađi čovek koji odluči da ostane na selu automatski dobije značajne subvencije, da se intenzivnije radi na infrastrukturi sela - zaključuje gospodin Dejan Mitić.

